

Till Landstingsstyrelsen

Borgensåtagande för AB Storstockholms Lokaltrafik avseende 55 st nya pendeltågsvagnar

Ärendet

AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) har hemställt hos Stockholms läns landsting (SLL) om erforderlig borgen för genomförande av finansiering av 55 st nya pendeltågsvagnar.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen beslutar föreslå landstingsfullmäktige besluta

att för AB Storstockholms Lokaltrafiks och/eller koncernbolags räkning, teckna erforderlig proprieborgen (en eller flera borgensförbindelser) när AB Storstockholms Lokaltrafik och/eller koncernbolag ingår avtal om finansiering, innefattande svensk och amerikansk finansiering avseende 55 st nya pendeltågsvagnar

att ingen borgensavgift därvid skall utgå, samt

att förklara ärendebeslutet omedelbart justerat.

Bakgrund

SL:s investeringsplan för åren fram till och med 2007 omfattar investeringar i nya pendeltågsvagnar med ca 3 700 miljoner kronor. Nya vagnar ska ersätta de så kallade X 1:orna som levererades under slutet av 1960- och början av 1970-talet. Förnyelsen planerades att inledas under 2001 men med anledning av längre upphandlings- och leveranstider än planerat har investeringen senarelagts från 2001 till 2004. Upphandling av vagnarna har utförts av vagnbolaget AB Transitio där SL är delägare till 54 procent (från 020701). Efter godkännande i SL:s styrelse den 22 april 2002 har Transitio tecknat avtal med det tyska företaget Alstom Transport AS avseende 55 st. pendeltågsvagnar till en kostnad av 3 703 000 000 kronor med option om ytterligare 50 vagnar. Det totala beloppet att finansiera kan komma att uppgå till 4 350 000 000 kronor inklusive ännu ej beslutade tilläggsbeställningar av utrustning inklusive indexreglering.

Bilaga

SL:s skrivelse 2002-06-04

En förserieleverans startar hösten 2004 varefter serieleverans påbörjas 2005 och avslutas 2007. I enlighet med leveransavtalet ska förskott utbetalas under åren 2002-2004 med början i augusti 2002. Totalt uppgår förskotten till ca 1 400 mnkr.

Finansieringsupphandling gällande pendeltågsvagnarna pågår i samråd med landstingskontoret och SLL Internfinans. Finansieringsavtal beräknas att kunna tecknas av Transitio under sommaren. Finansiering beräknas utföras i tre steg, dels betalning av förskott, dels betalning under leveransperioden (interimsdel), dels långfristig finansiering innebärande tecknande av leasingavtal/lån. Borgen kommer att tecknas av SLL för Transitios räkning inom tidigare beslutade solidariska borgensåtagande om 8 miljarder kronor.

Sett till Transitios storlek är denna affär oproportionerligt stor, vilket skulle än mer accentueras vid nyttjande av optionen om ytterligare 50 pendeltågsvagnar. Dessutom har, i samband med finansieringsupphandlingen, framkommit ett antal faktorer som försvårar för SL att via Transitio uppnå de finansieringsfördelar som förutses kunna uppnås vid direkt SL-finansiering. Tillika med värdet av att slippa belasta borgenshanteringen i Transitio talar dessa faktorer sammantaget för att affären läggs utanför Transitio

Enligt avtalet med Alstom finns möjlighet att överföra kontrakt och leveranser till SL från Transitio. SL:s styrelse har därför den 6 juni 2002 beslutat att de nya pendeltågsfordonen anskaffas av SL i stället för av Transitio. Beslut har även fattats i Transitios styrelse den 12 juni 2002 att godkänna överföring av leveransavtalet från Transitio till SL. Avtalsöverföringen minskar inte SL:s engagemang i Transitio eller förändrar syftet med Transitio.

För att möjliggöra överföring av finansieringsavtalen från Transitio till SL erfordras landstingets ställande av säkerhet, varför SL hemställer att landstinget utfärdar erforderlig borgen för SL inkluderande internationell leasing. I samband med ett sådant borgensåtagande för SL upphör den för Transitio tecknade borgen avseende 55 pendeltågsvagnar att gälla.

SL:s styrelse har beslutat att fordonen ska externfinansieras om detta kan ske till bättre villkor än landstingsfinansiering samt att även möjligheten till internationell leasing ska prövas och tas tillvara i den externa finansieringen.

Investeringsobjekt av den karaktär som SL och SLL söker finansiering för är attraktiva på marknaden, varför goda villkor erbjuds. Finansieringslösningar kan bestå av traditionella lån, svensk och internationell leasingfinansiering samt även kombinationer av sådana.

Strukturen i kommande finansieringsplan bedöms i huvudsak bli densamma som i tidigare genomförda finansieringslösningar avseende tunnelbane- och spårvagnar. Dessa innehåller svensk basfinansiering och refinansiering genom amerikansk leasing. Landstingskontoret förutsätter i detta ärende att med internationell lease avses amerikansk lease.

En amerikansk leasing och tecknandet av denna sker enligt de villkor som gäller på den amerikanska finansmarknaden. Dessa skiljer sig bl.a. på en punkt från de villkor som ofta tillämpas på den svenska finansmarknaden och berör borgensåtagandet. Ett borgensåtagande för en svensk leasing kan begränsas till ett visst belopp, vilket inte är fallet för en amerikansk lease. I stället fastställs omfattningen av borgensförbindelsen enligt principer som anges nedan i avsnitt om Borgen – riskbedömning.

Tidigare köp av spårfordon, tunnelbanevagnar, har finansierats genom leasing och för säkerställande av finansieringen har landstinget hittills tecknat borgen enligt nedanstående tabell.

Antal vagnar	Finansiär	Belopp mnkr	LS-nummer	LS-nummer Am. leasing
75	SEB/SEB Finans	2 100	9506-0588	
75	SHB/HF	1 800	9909-0456	0106-0379
50/27 spårvagn	SHB/HF	2 000	0012-0708	0112-0663
70	Upphandling pågår	2 000	0201-0053	0201-0053

SEB/SEB Finans: Skandinaviska Enskilda Banken/Skandinaviska Enskilda Banken Finans
SHB/HF: Svenska Handelsbanken/ Handelsbanken Finans

Av totalt borgensbelopp på sammantaget 5 900 mnkr är 4 488 mnkr ianspråktaget per 2001-12-31. För de vagnar som finansierats av Handelsbanken (SHB/HF) har finansieringsvillkoren ytterligare förbättrats genom amerikansk lease, se tabellen.

Med koncernbolag avses här till hundra procent av SL ägda dotterbolag.

Landstingskontorets synpunkter

Affärsbilden

Den beskrivning som här följer av affärsbild, riskbedömning av borgen, tillvägagångssätt för värdering av oramad borgen och uppföljning är i stort sett identisk med den beskrivning som ligger som grund för tidigare borgensärenden

där amerikansk leasing ingår. Kontoret ser det dock som värdefullt att åter belysa detta för att ge fullständig information.

Den finansieringslösning som nu upphandlas möjliggör en kombination av svensk finansiering och amerikansk leasing. Syftet med kombinationen är att förbättra finansieringen på förmånliga villkor genom att såväl den svenske som amerikanske finansiären anses ha rätt att göra skattemässiga avskrivningar på dessa. Detta innebär att båda finansiärerna kan erbjuda förmånliga leasingvillkor med samma vagnar som underlag. Den svenske och amerikanske finansiären är medvetna om varandras existens och reglerar inbördes sina rättigheter och skyldigheter.

Den leasing som den svenske finansiären tillhandahåller används för att finansiera SL:s anskaffande av vagnarna. SL avser därefter att, med den svenske finansiärens godkännande, leasa ut vagnarna alternativt överlåta sina rättigheter under leasingavtalet med den svenske finansiären, till en amerikansk trust som i sin tur omedelbart förskottsbetalar leasingavgifterna till SL och leasar tillbaka vagnarna till SL. Därefter betalar SL leasingavgifterna till den amerikanska trusten under den bestämda leasingperioden. Sådan betalning sker med hjälp av den förskottsbetalning SL tidigare erhållit, av vilken huvuddelen kommer att ställas som säkerhet för SL:s betalningsåtagande.

Den del av förskottet som inte ställs som säkerhet erhåller SL kontant som finansieringsmedel i och med att den amerikanska trustens ägare kan utnyttja vagnarna i sitt skattemässiga avskrivningsunderlag. Den ekonomiska effekten för SL:s del är ännu inte känd men erfarenhetsmässigt bedöms den kunna uppgå till i storleksordningen 200 miljoner kronor. SL besitter även framgent förfoganderätten och kontrollen över anläggningarna och använder dessa i trafiken som tidigare.

Om svensk skattemyndighet mot förmodan skulle underkänna rätt till avskrivning för den svenske finansiären har SL rätt att omvandla den svenska leasingen till lån på i förhand bestämda villkor. Finansieringen blir då ändå i sin helhet bättre än om endast svensk leasing tillämpats från början.

Om amerikansk skattemyndighet skulle underkänna rätt till avskrivning för den amerikanske finansiären hindrar inte detta, att den svenska finansieringen består. Enligt de principer under vilka avtal tecknas, bär den amerikanske leasegivaren ansvaret för förändringar i den amerikanska skattelagstiftningen.

Borgen – riskbedömning

Den borgen landstinget föreslås teckna är en proprieborgen, d.v.s. en borgen så som för egen skuld. Borgen kommer att gälla till förmån för samtliga finansiärer

dels i den svenska och dels i den amerikanska finansieringen och omfatta SL:s samtliga förpliktelser.

För att i detta fall kunna bedöma omfattningen av borgensåtagandet, måste en värdering göras av det underliggande borgensansvaret i förhållande till den aktuella finansieringen.

I de fall SL eller SL:s koncernbolag tecknar leasingavtal med leasegivare i USA finns det redan från början överenskommet i avtalet vad kostnaden är för att lösa upp, bryta eller omarrangera avtalsförhållandet. Beroende på olika avtalskonstruktioner kan denna kostnad ligga mellan ca 0-25 % av det totala engagemanget. Kostnaden varierar från år till år inom det angivna spannet.

Då den amerikanska leasingen inte syftar till att finansiera anskaffande av utrustning, erläggs betalning av leasingavgifter normalt av en finansiell institution (oftast en välrenommerad bank) som, mot att leasetagaren ställt säkerhet, åtagit sig detta betalningsansvar. Det skall dock noteras att leasetagaren fortfarande är ansvarig mot leasegivaren för avgifternas erläggande och sålunda står risken t.ex. för det fall att den finansiella institutionen kommer på obestånd.

Även i förhållande till svenska leasegivare kan kostnaden för att avbryta avtalsförhållandet i förtid preciseras i avtalet. Denna uppgår i normalfallet till 0-3 % av det totala engagemanget och varierar även den under avtalstiden. Härtill kommer ansvaret för återbetalning av finansieringsbeloppet, som successivt faller till överenskommet lösenbelopp vid leasingperiodens slut.

Utöver ovannämnda kostnader kan det finnas ett allmänt ansvar för krav riktade mot leasingobjekten eller för olyckshändelser eller liknande, motsvarande den risk som SL i de flesta fall ändå har med avseende på vagnarna.

Tillvägångssätt för värdering av oramad borgen

Vid värdering av borgensåtagandets omfattning, om avtalet upphör i förtid, kan sålunda den ovan angivna procentuella andelen av det totala engagemanget läggas till grund, med tillägg av ett belopp för övriga bedömda risker. En sådan värdering skall ske årligen. Landstinget ansvarar för och kontrollerar att detta utförs. Revisorenas kontroll av att värdering är utförd ingår i ordinarie granskningsarbete som grundar sig på bl.a. lagen om kommunal redovisning. Detta förfarande är sedan 2000 gängse rutin för de oramade borgensåtaganden som tidigare tecknats.

Om den svenska leasen skulle omvandlas till ett lån, kan värderingen ske på motsvarande sätt. Om inga begränsningar finns inlagda i låneavtalet kan borgensåtagandet som regel värderas till kapitalbeloppet av låneförbindelsen vart år med tillägg för upplupen ränta.

Uppföljning borgensåtaganden

Uppföljning av landstingets borgensåtaganden och värdering av landstingets borgensansvar görs två gånger per år i samband med delårsbokslut och årsbokslut och enligt de redovisningsprinciper som gäller för landsting.

Övrigt

För att på ett optimalt sätt lösa finansieringsbehoven och tillvarata de möjligheter som erbjuds, finner landstingskontoret den föreslagna överföringen av leverans- och finansieringsavtalen från Transitio till SL väl motiverad. Om pågående finansieringsupphandling påvisar en finansieringslösning med villkor som är bättre än de landstinget kan uppnå genom traditionell upplåning på kapitalmarknaden bör ett sådant alternativ väljas och landstinget därmed såsom säkerhet utfästa en borgen

Sören Olofsson

Helena Holmstedt

Ted Emanuelsson